

În 1600, Regina Elisabeta I a acordat unui grup de negustori și investitori englezi monopolul comerțului în Oceanul Indian. Așa s-a născut prima Companie a Indiilor. Acționarii londonezi și concurenții lor europeni au preluat controlul comerțului mondial.

În 1776, elita financiară și politică a celor treisprezece colonii din America de Nord a impus Declarația de Independență față de Coroana britanică. Eliberați de taxele și tutela imperială, Statele Unite ale Americii au devenit rapid o nouă putere economică. Încă de la independență, tânăra națiune americană s-a lansat în intervenții militare pentru a-și spori și apăra interesele comerciale în Sumatra, Coasta de Fildeș, Mexic, Argentina, Japonia, China, Nicaragua, Filipine, Hawaii, Cuba, Angola sau Haiti.

În 1850, Compania Indiilor de Est – pe care acționarii ei o considerau cea mai puternică din univers și care întreținea o armată privată de trei sute de mii de militari – își impunea legile comerciale unei cincimi din populația mondială, adică trei sute de milioane de oameni.

În secolul al XIX-lea, un soldat american sau britanic, dacă avea chef să călătorească, putea face înconjurul lumii luptându-se când într-o țară, când în alta.

I

1852

Birmania

1

– **R**ooney! Putoare nenorocită de irlandez! Marș la Pallacate!
Rooney se ridică de pe bancă, traversă curtea târându-și picioarele și se opri în fața caporalului.

- Iapa nu mai rezistă. Niciun cal nu mai poate să stea în picioare.
- Ba tu nu mai rezisti! În șa!

Cu spatele rupt de oboseală și capul pe jumătate cufundat în adăpătoare, iapa înghițea cu nesaț litri întregi de apă. Rooney o apucă de căpăstru, îi scoase botul din apă și făcu o grimasă când puse piciorul pe scară. Galopase jumătate de noapte de la o cazarmă la alta, îl ducea fundul, avea pământ în gură și-n nas, iar soarele îi ardea creștetul.

Avea de străbătut cincisprezece mile până la agenția¹ din Pallacate.

Animalul își scutură capul, refuzând zăbala. Rooney trase de căpăstru, iapa se cabră și el se agăță de un pomișor ca să nu cadă. Caporalul se amuza. Rooney biciui urechile calului strigând:

- Diii! Diii! Diii!

Iapa porni în galop pe dalele curții. Rooney trecu fără să încetească prin poarta de nord a fortului Saint George² și cravașă iapa cale de o milă. Livezile de duzi îi defilau prin fața ochilor, la fel căm-

---

¹ În original *comptoir*, în trecut stabiliment comercial-financiar european în străinătate. (*n. tr.*)

² Prima fortăreață engleză din India, construită în 1644. (*n. tr.*)

purile de bumbac pe care munceau câțiva țărani, aplecați deasupra uneltelor. De-a lungul întregului drum, coloane de cipai³, în uniformele lor roșii, tropăiau în lumina soarelui cu rucsaci în spate și puștile pe umăr.

Garnizoanele se îndreptau spre fort și spre port. Localnicii, îngrijorați, își închiseseră ușile și ferestrele pentru a se proteja de praful ridicat de cizme. Armata din Madras⁴ făcea mari manevre, iar în calea ei peisajul se golise.

Lordul Dalhousie, guvernator general al Indiei, îi declarase război regelui Birmaniei.

Generalul Godwin, sosit în ajun din Bombay cu zece nave, mobiliza toate regimentele.

De douăsprezece ore, Rooney purta mesaje în cele patru zări ale regiunii.

Pallacate. Încă opt mile. Ultima cursă.

Poate izbutea să rămână acolo la noapte, să meargă la chinezi și să plătească o fată. Era curate, iar ginul era mai ieftin ca la Saint George. Ideea de a petrece noaptea în satul țeșătorilor îi dădu aripi, dar nu și iepei, care găfâia ca o tuberculoasă.

Rooney, cu picioarele muiate de spumă, îi trăgea șuturi peste șuturi. Era război, aveai dreptul să ucizi un cal.

Depăși puști călare pe măgari și țărani în zdrențe, văzu primele case din Pallacate, apoi intră fără să încetinească pe strada principală, de unde niște femei care-și purtau copiii în spate fugiră să se pună la adăpost.

– Diii! Diii!

La ieșirea din sat coti la dreapta spre magaziile agenției. Va avea prăvălia chinezilor doar pentru el. Și la fort la fel. Fără nimeni, fără

---

3 Soldați indieni în solda francezilor, britanicilor sau a portughezilor. (*n. tr.*)

4 Fostul nume al Chennai, capitala statului indian Tamil Nadu. (*n. tr.*)

corvoade tâmpite săptămâni la rând. În timp ce toată lumea pleca spre Rangoon⁵, el va rămâne să lenească. Regele din Saint George!

– Diii! Diii!

Iapa scutură din cap și pasul i se frânse. Păru că se prăvălește, de parcă picioarele nu-i mai puteau duce greutatea. Rooney se agăță de ea cu toată puterea, iapa își reveni și acceleră din nou, fără ca el să o înghiontească, pe jumătate moartă de căldură și epuizare. În mijlocul clădirilor, în curtea delimitată de magazii, Rooney văzu drapelul Companiei fluturând în vânt.

Depășind primul șopron, capul iepei se lăsă în jos și dispăru. Auzi picioarele calului frângându-se, un zgomot incredibil de oase pulverizate în viteză. Rooney zbură drept înainte la doi metri de sol. Întinse brațele, nu simți șocul, nici oasele încheieturilor și ale mâinilor rupându-se brusc. Craniul îi ricoșă din pământ, fundul îi trecu pe deasupra capului și spatele i se izbi de pompa de apă, o coloană de fontă din mijlocul curții.

Sergentul Bowman își luă pușca de pe o rădăcină a marelui smochin și se ridică din șezlongul instalat la umbra frunzișului. Norul de praf ridicat de prăbușirea calului și a călărețului se ridica încetisor deasupra curții. Iapa scotea țipete care ar fi trezit și un mort, iar curierul căzut nu se mișca. Sergentul trecu prin fața animalului care biciuia aerul cu picioarele din spate, își puse arma Enfield de-a latul picioarelor și se aplecă spre soldat.

Chircit în jurul pompei, acesta deschise ochii.

– Ce... Ce s-a întâmplat?

Capul îi cădea în piept și un firicel de sânge îi curgea din colțul gurii. Avea bazinul rupt și picioarele încurcate ca niște cârpe. Ochii i se rostogoliră dintr-o parte în alta, încercând să recunoască locul. Curtea, depozitele de mătăsuri, sergentul care-l privea și iapa culcată, cu limba lingând pământul de parcă ar fi fost apă.

---

⁵ Capitala Burmei. (n. tr.).

– Nu mai... simt nimic...

Ochii îi coborâra pe trupul dezarticulat. O grimasă de panică îi deformă fața.

– Fir-ar a dracului!... Ce... Ce mi se-ntâmplă?

Sergentul nu-i răspunse.

– Ajută-mă!... Fir-ar a dracului... Ajută-mă!...

Rooney privi din nou în jur. Nu mai era nimeni altcineva. Iapa gema și dădea din picioare, dar sergentul rămânea acolo fără să se miște. Încercă să strige după ajutor, dar se sufocă și scuipe sânger. Sergentul Bowman dădu înapoi ca să nu fie stropit.

– Neno...ro...citule... Ajută-mă...

Sergentul înclină capul.

Încremenit într-o expresie de panică, chipul soldatului Rooney rămase imobil, cu pleoapele ridicate și ochii fixați în cei ai lui Bowman. O bulă de sânge i se formă între buze și explodează.

Administratorul ieși alergând din birou.

Sergentul Bowman se îndreptă de spate, merse la cal, își încărcă pușca, puse o cizmă pe grumazul iepei și îi trase un glonț în tâmplă.

Administratorul își făcu o cruce înainte de a deschide geanta care atârna la gâtul cadavrului. Extrase de acolo plicul sigilat care îi era adresat.

– Ce absurd! Să mori ducând un mesaj de război!

Sergentul Bowman puse patul armei în pământ și își încrucișă mâinile pe țeava caldă încă. Câțiva cipai se buluceau, făcând cerc în jurul mortului. Contabilul Companiei îl percheziționează pe soldat și îi găsi permisul militar în buzunarul hainei.

– Sean Rooney. Fortul Saint George... Țasta n-o să moară în Birmania!

Administratorul se întoarse spre Bowman.

– Sergent, pleci imediat! Ești așteptat la Madras cu oamenii tăi.

Bowman își puse arma pe umăr și se îndreptă spre adăpostul de la umbra smochinului. Contabilul strigă:

- Sergent! Te ocupi să duci la Madras corpul soldatului Rooney!
- Bowman continuă să meargă.
- Ocupați-vă voi de iapă.

În coloană câte doi, douăzeci de cipai așteptau în soare. Lângă calul sergentului, un bou era legat la o cotigă. În aceasta era lungit corpul lui Rooney, iar deasupra fuseseră aruncate catrafusele soldaților.

Bowman trecu prin fața oamenilor aflați în poziție de dreptți și bătu la ușa administratorului.

- Las aici cinci oameni până vine contingentul din Madras.
- E foarte bine așa. Eu nu fac războaie, sergent, eu sunt comerciant. Nu risc nimic aici. Nu regret să te văd plecând, Bowman, dar datoria mea de creștin este să doresc binele tuturor. Dumnezeu să vă aibă în pază acolo unde mergeți!

Bowman încălecă, dădu pinteni calului și-l făcu să meargă până la cadavrul iepei. Calul își plimbă nările deasupra hoitului, suflă puternic, ca pentru a-și curăța nasul, și ridică apoi capul. Cipaii trecură la trap urmați de căruță. Bowman îi urmă, închizând formația.

În Fortul Saint George, Bowman îi lăsă pe cipai să se recupereze după marș și-l căută pe ofițerul responsabil al curierului, interesându-se la un soldat de gardă.

– Rooney? Trebuie să vorbiți cu caporalul, la grajduri. Ce s-a-ntâmpat?

Bowman găsi grajdurile și pe caporal înconjurat de alți mesageri murdari și obosiți, așezați în jurul unei mese, în mirosul de balegă.

– Ce tâmpit! Să omoare un animal, cu el cu tot! Totdeauna a fost cu capul în nori Rooney ăsta! Și împielițații ăștia de irlandezi detestă să fie îngropați aici! N-a suferit prea mult, nu-i așa?

- Maimuțele mele o să vă aducă aici cadavrul. Vă las și calul.

În biroul comandamentului fortului, Bowman își primi ordinul de misiune.

Cheipurile erau invadate de mărfuri, de lăzi cu arme și muniție. Munți de butoaie se înghesuiau pe zeci de metri lungime. Apă, vin, rom, oțet, cuști cu găini și iepuri, porci care guițau. Hamalii descărcau tone de mâncare și de armament în vreme ce șalupele făceau drumuri du-te-vino până la cele șaptesprezece corăbii ale flotei aflate în rada portului Madras. Soarele cobora spre ocean, iar culorile Companiei de pe imensele drapele care pluteau deasupra mării sclipeau în lumina galbenă.

Coloane de cipai și de soldați britanici soseau în flux continuu, pe șalupe se auzeau oameni care cântau ritmat în timp ce trăgeau la rame, transportând soldați și marfă.

Șaptesprezece vase de prim rang, o mie de tunuri și cincisprezece mii de oameni la bord, dintre care trei sferturi cipai, care costau de trei ori mai puțin decât soldații englezi. Armata Companiei era mult mai numeroasă decât cea a Coroanei, dar umflată de recruți indigeni din motive de economie.

Achționarii de pe Leadenhall Street voiau numai pentru ei Golful Bengal. Dacă această armată n-ar fi fost de ajuns, urmau să fie trimiși alți treizeci de mii de oameni. Pagan Min⁶ trebuia să cadă înainte de sezonul musonului; în caz contrar, Compania pierdea patru luni așteptând ca fluviile să redevină navigabile. Ofițerii știau asta, iar subofițerii răcneau din rărunchi ca să-i facă pe oameni să avanseze, să miște mărfurile și să-i aducă pe marinari.

Mica trupă a lui Bowman fu înghițită în vârtejul portului.

Timp de două ore, dând din coate pe chei, își așteptară rândul să sară la bordul unei șalupe. Soarele atingea deja orizontul când sergentul și oamenii lui se agățară în sfârșit de scările de frânghie care atârnavă pe copastia lui *Healing Joy*, nava amiral a flotei.

---

⁶ Al nouălea rege al dinastiei Konbaung din Birmania. (n. tr.)

Cipaii coborără pe puntea cea mai de jos, sub linia de plutire, iar sergentul Bowman se alătură contingentului britanic de pe puntea unu. Patru sute de oameni își căutau în penumbră locul, desfăcându-și hamacele în care aveau să zacă vreme de săptămâni.

Asta dacă vântul era bun.

Trecură multe ore înainte ca o lovitură de tun să bubuie deasupra capetelor lor și flota să se pună în mișcare. Pe punte se auzeau fluieri și ordine, glasurile mateloților și trosniturile catargelor de lemn, care vibrau până în cală, la cipai.

Era miezul nopții. Căldura era insuportabilă.

În mijlocul oamenilor surescitați, în timp ce *Joy* se îndepărta în tangaj de coastele indiene și soldații începeau să vomite, sergentul Bowman se întinse în hamac și închise ochii, cu mâna pe pumnalul afgan de la centură. Aștepta momentul ăsta de trei ani.